

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА
ТЕХНОЛОГІЙ
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРАВА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, МАРКЕТИНГУ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОНОМІКА ПРАЦІ І
СОЦІАЛЬНО-
ТРУДОВІ
ВІДНОСИНИ**

Затверджено:
Протокол засідання кафедри
економіки, маркетингу та бізнес-
адміністрування
№ 1 від 29 серпня 2023 р.
Зав. кафедри ЕМБА

Вікторія ЯНОВСЬКА

Викладач	Устіловська Анастасія Сергіївна Доктор філософії з економіки, доцент	
Посилання профіль викладача на сайті ДУІТ	http://surl.li/fruxc	
E-mail	ustilovskaya.an@ukr.net	
Факультет, Кафедра	Факультет Управління і технологій/ Кафедра економіки, маркетингу та бізнес-адміністрування м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 904 телефон: +38-095-837-60-12	
Консультації	Кожний вівторок та п'ятниця з 14 ⁰⁰ до 15 ⁰⁰ м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 904 або за ZOOM посиланням http://surl.li/ktkum	
Офіційна назва освітньої програми	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)	
Галузь знань,	07 «Управління та адміністрування»	

спеціальність	076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Цикл дисциплін професійної підготовки, вибіркова
Курс/ Семестр викладання	2/3
Обсяг дисципліни	4 кредити ECTS / 120 загальна кількість годин
Види та кількість аудиторних занять, денна/ заочна	Лекції – 24 годин / 4 годин Практичні заняття – 20 години / 4 години
Форма контролю	Залік
Локація та матеріально- технічне забезпечення	Аудиторія згідно з розкладом. Мультимедійний проєктор, мережа Internet.
Мова викладання	Українська
Мета вивчення дисципліни	Формування комплексу знань, базових вмінь і навичок в області економічних відносин, що виникають між людьми в процесі трудової діяльності, ознайомлення майбутнього фахівця з механізмами й формами практичної реалізації цих відносин і розвитку соціально-трудових відносин на різних рівнях управління.
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях. Здатність працювати в команді. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Спеціальні (фахові) компетентності	Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.
Програмні результати навчання	Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

ЧОМУ ВАЖЛИВИЙ КУРС:

Економіка праці – це галузь класичної економічної науки, яка узагальнює та поєднує різноманітні аспекти праці (соціально-трудові відносини, населення і трудовий потенціал, ринок праці та регулювання зайнятості населення, соціальне партнерство, продуктивність праці, організацію заробітної плати та стимулювання праці, аналіз і планування трудових показників, звітність та аудит у сфері праці, організацію й нормування праці тощо) і використовує їх для розроблення конкретних інструментів управління як на рівні держави, так і у виробничо-господарській діяльності підприємства, із метою покращення економічних показників та досягнення гідного рівня життя економічно активного населення.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Змістовий модуль 1. «Економіка праці та соціально-трудові відносини на макрорівні»

Тема 1. Економіка праці: мета, завдання, зміст.

Праця: базові категорії та сучасні тренди

Економіка праці як навчальна дисципліна: мета, об'єкт, предмет, завдання. Зміст економіки праці. Інформаційна база дисципліни «Економіка праці». Взаємозв'язок з іншими дисциплінами.

Поняття і сутність категорії «праця». Праця як сфера життя людини та провідний чинник економічної діяльності: зміст, характер і види праці. Основні аспекти праці. Елементи праці. Функції праці.

Класифікація видів праці. Характер праці.

Особливості сучасних видів праці та зайнятості. Форми нестандартної зайнятості. Сучасне законодавство України у сфері регулювання форм праці. Основні види запозиченої праці. Розподіл обов'язків між суб'єктами запозиченої праці.

Мотиви та стимули до праці. Сутність потреб за А. Маслоу. Класифікація мотивацій. Внутрішня та зовнішня мотивація.

Тема 2. Система соціально-трудових відносин

Відтворення робочої сили. Поняття і зміст соціально-трудових відносин. Елементи системи соціально-трудових відносин: найманий працівник, роботодавець, держава. Принципи регулювання системи СТВ. Методи регулювання СТВ. Рівні та предмети соціально-трудових відносин.

Типи та види соціально-трудових відносин: патерналізм, соціальне партнерство, конфлікт, конкуренція, дискримінація, субсидіарність, добровільництво. Зміст цих понять. Роль МОП у регулюванні трудових відносин в Україні та світі.

Сучасний стан соціально-трудової сфери в Україні. Сучасний етап розвитку соціально-трудових відносин.

Тема 3. Трудові ресурси і трудовий потенціал

Населення як демографічна категорія, показники його чисельності і складу. Міграція населення. Приріст населення, види приросту (природний, механічний). Темпи росту і приросту трудових ресурсів. Працездатність: загальна, повна, часткова, повна професійна

Економічна структура населення. Економічно активне населення, складові. Економічне неактивне населення, категорії неактивного населення.

Трудові ресурси як соціально-економічна категорія. Сутність, кількісні та якісні характеристики трудового потенціалу. Поняття трудового потенціалу.

Відтворення населення та формування трудового потенціалу. Чинники, що впливають на процес відтворення населення.

Тема 4. Ринок праці

Сутність, функції та елементи ринку праці. Особливості ринку праці. Суб'єкти ринку праці. Функції ринку праці. Кон'юнктура ринку праці. Типи кон'юнктури ринку праці. Ціна робочої сили. Інфраструктура ринку праці.

Види й моделі ринку праці (монополія, олігополія, монопсонія; їх різновиди). Класифікація ринку праці. Критерії сегментації ринку праці.

Державне регулювання ринку праці в Україні. Класифікація методів державного регулювання ринку праці. Механізм державного регулювання ринку праці.

Тема 5. Регулювання зайнятості населення. Соціально-трудові відносини зайнятості

Соціально-економічна сутність, форми і види зайнятості. Поняття зайнятості. Форми зайнятості.

Безробіття як соціально-економічне явище. Визначення безробіття відповідно до рекомендацій МОП. Поняття робочої сили. Рівень участі населення в робочій силі. Рівень зайнятості. Рівень безробіття. Види безробіття. Природне та приховане безробіття.

Державне регулювання зайнятості в Україні. Державна політика у сфері зайнятості. Система державного регулювання зайнятості населення, її рівні. Активна і пасивна політики зайнятості.

Соціальний захист громадян від безробіття. Систем державних гарантій соціального захисту громадян від безробіття. Завдання та функції Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.

Види загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Міжнародний досвід регулювання зайнятості.

Тема 6. Соціальний діалог та соціальне партнерство

Сутність і зміст соціального діалогу. Законодавство України про соціальний діалог. Сторони соціального діалогу. Об'єкт і предмет соціального діалогу. Принципи соціального діалогу.

Суб'єкти соціального діалогу та їх функції. Завдання і роль Національної тристоронньої соціально-економічної ради. Функції держави як суб'єкта соціального діалогу. Завдання і роль Національної служби посередництва і примирення (НСПП). Функції роботодавців та їх об'єднань як суб'єкта соціального діалогу.

Система колективно-договірного регулювання соціально-трудових відносин. Форми соціального діалогу. Зміст Генеральної угоди про регулювання основних принципів і норм реалізації соціально-економічної політики і трудових відносин в Україні.

Профспілки та їх роль у соціальному діалозі. Роль профспілкових організацій у вирішенні соціально-трудових суперечностей і конфліктів.

Змістовий модуль 2. «Економіка праці та регулювання соціально-трудових відносин на мікрорівні»

Тема 7. Сутність, фактори та резерви зростання продуктивності праці

Поняття ефективності праці. Соціальне та економічне значення її зростання.

Показники і методи вимірювання продуктивності праці. Показники продуктивності праці у промисловості та на транспорті. Показник трудомісткості. Проблеми методів вимірювання продуктивності.

Фактори росту продуктивності праці. Екстенсивні та інтенсивні фактори вимірювання продуктивності праці. Тривалість робочого дня як фактор впливу на продуктивність праці. Інтенсивні фактори росту продуктивності праці.

Резерви зростання продуктивності праці. Поточні та перспективні резерви росту продуктивності праці.

Тема 8. Організація оплати праці та заробітної плати

Сутність і структура доходів працівника. Класифікація доходів економічно активного населення (робочої сили). Джерела доходів населення. Структура доходів громадян (найманих працівників).

Сутність та функції заробітної плати. Принципи заробітної плати.

Структура заробітної плати. Основна заробітна плата, додаткова заробітна плата, їх склад. Інші заохочувальні й компенсаційні виплати, складові. Надбавки й доплати.

Форми й системи оплати праці, їх характеристика.

Організація оплати праці в бюджетній сфері. Тарифна система. Тарифна сітка, тарифні розряди, тарифні коефіцієнти.

Особливість оплати праці керівників, спеціалістів та службовців.

Організація преміювання працівників.

Гнучка, безтарифна та контрактна система оплати праці.

Державний механізм регулювання оплати праці. Індexсація грошових доходів громадян та індексація заробітної плати, порядок нарахування.

Тема 9. Планування та аналіз показників у сфері праці

Сутність та зміст планування та аналізу трудових показників. Система трудових показників.

Планування й аналіз чисельності й складу персоналу підприємства. Забезпеченість підприємства персоналом. Показники аналізу ефективності використання робочого часу.

Планування та аналіз витрат на оплату праці.

Сутність, методи та завдання планування трудових показників.

Методика планування трудових показників.

Тема 10. Звітність і аудит у сфері праці

Аудит персоналу: сутність, мета, завдання, принципи. Аудит у сфері праці. Статистична звітність у сфері праці. Первинні форми статистичної звітності з питань праці, заборгованості виплат заробітної плати та використання робочого часу.

Соціальний аудит у теоретичному полі соціального забезпечення.

Тема 11. Організація та нормування праці

Сутність, основні принципи й завдання організації та нормування праці. Поняття і зміст наукової організації праці.

Трудовий процес та його елементи. Класифікація трудових процесів. Основні елементи трудового процесу. Трудові дії. Трудові прийоми. Види робочих операцій.

Спостереження за трудовими процесами: фотографія робочого дня та хронометраж трудових процесів. Зміст хронометражу.

Трудові нормативи й мікроелементне нормування. Класифікація нормативних матеріалів.

Норми витрат праці та їхня класифікація.

Практичні заняття курсу передбачають виконання практичних задач, ситуаційних, тестових та інших завдань, опитування та дискусії за темами, короткі виступи та презентації з тематики дисципліни.

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 100 балів
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру.	

Відвідування лекцій:

За відвідування кожної лекції нараховується 1 бал (до 10 балів).

Практичні заняття:

Оцінюються за активністю здобувачів освіти на заняттях, виконанням практичних та ситуаційних завдань, відповідями на тестові питання, доповідями та ступенем залученості у дискусії. Максимальна сума становить 13 балів за змістовний модуль.

Самостійна робота

Написання та захист реферату (тематика погоджується із викладачем курсу) у вигляді доповіді та/або презентації оцінюються у 7,5 балів (максимум 13 балів за змістовний модуль).

Студент отримує підсумкову оцінку за результатами поточного контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент, становить 100.

Додаткові бали до поточного контролю здобувач освіти може отримати, пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни та пройшовши процедуру визнання згідно [Положення про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ](#).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

«Відмінно» - А (90-100 балів) – виставляється студенту, який глибоко та міцно засвоїв матеріал, відмінно справляється з задачами та питаннями, показує знайомство з фаховою літературою, володіє різносторонніми навичками та прийомами виконання практичних завдань, вміє добре орієнтуватись у виробничих ситуаціях.

«Добре» - ВС (74-89 балів) – виставляється студенту, який твердо знає програмний матеріал, правильно застосовує теоретичні знання при рішенні практичних завдань, володіє необхідними навичками та прийомами їх виконання.

«Задовільно» - DE (64-73 балів) – виставляється студенту, який має знання тільки основного матеріалу, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, неправильне тлумачення окремих елементів завдання та відчуває труднощі при виконанні практичних завдань.

«Незадовільно» - FX (35-59 балів) - виставляється студенту, який дає необґрунтовані відповіді на запитання, допускає суттєві помилки у використанні понятійного апарату. Не простежується логічність та послідовність думки. Формулювання хаотичні та не усвідомлені.

«Незадовільно» - F (1-34 балів) - виставляється студенту, який не засвоїв зміст дисципліни, вміння та навички не набуті.

ІНФОРМАЦІЙНО- МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення:

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Конспект лекцій.
3. Посилання на Google Classroom: «Економіка праці та соціально-трудові відносини» (<https://classroom.google.com/c/NjI5ODA4NTI2NDg4>)
4. [Електронні ресурси бібліотеки ДУІТ](#).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Акіліна О. В. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. / О. В. Акіліна, Л. М. Ільїч. – Київ : Алерта, 2010. – 733 с.
2. Березюк А. М. Економіка праці й соціально-трудові відносини : навч. посіб. / А. М. Березюк, С. М. Мельніков, О. С. Попов. – Харків : ХАІ, 2011. – 105 с.
3. Гаврилюк Л. А. Економіка праці і соціально-трудові відносини : навч. посіб. / Л. А. Гаврилюк, А. Л. Бержанір, М. І. Дяченко ; за ред. проф. Л. А. Гаврилюка. Умань : 2011. – 416 с.
4. Гриньова В. М. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посіб. / В. М. Гриньова. – Київ : Знання, 2010. – 310 с.
5. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудові відносини: підручник / О. А. Грішнова. – 5-те вид., оновл. – Київ : Знання, 2011. – 390 с.
6. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудові відносини: практикум : навч. посіб. / О. А. Грішнова, О. М. Білик. – Київ : Знання, 2012. – 286 с.
7. Економіка праці й соціально-трудові відносини : навч. посіб. / [І. Б. Скворцов, В. В. Войцеховська, О. Я. Загорецька та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. І. Б. Скворцова. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. – 265 с.
8. Економіка праці й соціально-трудові відносини: практичний курс : підручник / [Л. М. Черчик, Н. В. Коленда, С. М. Бортнік та ін.] ; за заг. ред. Л. М. Черчик. – Луцьк : РВВ Луц. НТУ, 2015. – 331 с.

9. Економіка праці і соціально-трудові відносини : підручник / [О. В. Шкільов, О. Д. Балан, В. А. Ткачук та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. В. Шкільова. – Київ : Компринт, 2015. – 749 с.
10. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. / Т. П. Збрицька, М. С. Татаревська, О. В. Сорока. за заг. ред. М. С. Татаревської. – Одеса: ОДЕУ, 2010. – 478 с.
11. Економіка праці : навчальний посібник [електронний ресурс] / за заг. ред. Г. В. Назарової. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 330 с. Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/22471/1/2019-93%20%D0%92.pdf>
12. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. / за ред. Г. В. Назарової. – Київ : Знання, 2012. – 573 с.
13. Єсінова Н. І. Економіка праці та соціально-трудові відносини: Навчально-методичний посібник [електронний ресурс] / Н. І. Єсінова. – Х.: ХДУХТ, 2017. – 189 с. Режим доступу: <http://kten.kiev.ua/wp-content/uploads/2019/12/sonova-N.-I.-ekonomika-praczi.pdf>
14. Економіка праці та соціально-трудові відносини : підручник / А. М. Колот [та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук., проф. А. М. Колота. – Київ : ХНЕУ, 2009. – 711 с.
15. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч.-метод. посіб. для студентів екон. ф-ту / [уклад. І. А. Андрейцева]. – Кам'янець- Подільський : ФОП Сисин Я. І., 2015. – 227 с.
16. Етенко М. П. Основні форми нестандартної зайнятості та їх класифікація [Електронний ресурс] / М. П. Етенко // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. – 2015. Вип. 18. – С. 42-49. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mnf_2015_18_7.
17. Захарченко Н. В. Запозичена праця як сучасна форма зайнятості [Електронний ресурс] / Н. В. Захарченко. – Режим доступу : <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/handle/123456789/4183/%D0%A1.%2098-101.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
18. Іляш О. І. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. / О. І. Іляш, С. С. Гринкевич. – Київ : Знання, 2010. – 476 с.
19. Калина А. В. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. В. Калина. – Київ : Персонал, 2014. – 498 с.
20. Карпіщенко О. І. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. / О. І. Карпіщенко. – Суми : Сум. держ. ун-т, 2015. – 389 с.
21. Комарницький І. М. Економіка праці та соціально-трудові відносини : підручник / І. М. Комарницький, Г. О. Комарницька. – Хмельницький : ФОП Цюпак А. А., 2016. – 424 с.
22. Лукашевич В. М. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. / В. М. Лукашевич. – 2-ге вид., переробл. та допов. – Львів : Новий Світ-2000, 2010. – 422 с.
23. Полонський О. М. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. для студ. ВНЗ / О. М. Полонський, У. С. Расулова. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2013. – 600 с.
24. Прилипко О. С. Запозичена праця: суб'єктний склад, поняття та класифікація [Електронний ресурс] / О. С. Прилипко // Актуальні проблеми права: теорія і практика. – 2013. – № 27. – С. 436-444. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/app_2013_27_59.
25. Романова Н. Ф. Соціальне партнерство / Н. Ф. Романова, І. П. Мельник: навчально-метод. посіб. – Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2017. – 238 с.
26. Селищев В. С. Економіка праці та соціально-трудові відносини: контрольні запитання до практичних занять і завдання : навч. посіб. / В. С. Селищев, С. М. Мельніков, О. С. Попов. – Харків : ХАІ, 2015. – 83 с.
27. Семів Л.К. Ринок праці : навч. посібник / Л. К. Семів, А. Я. Кузнецова, Н. Є. Рак, І. М. Вознюк-Богів. – Київ : УБС НБУ, 2013. – 231 с.
28. Сумцов В. Г. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. / В. Г. Сумцов, І. Г. Филипова, Г. С. Балахнін. – Луганськ : Вид-во СЛУ ім. В. Даля, 2013. – 512 с.

29. Управління персоналом та економіка праці : [навч. посіб.] / П. Г. Перерва, А. М. Колот, О. Й. Рофе та ін. ; за ред. проф. М. І. Погорєлова [та ін.]. – Харків : Щедра садиба плюс ; НТУ «ХП», 2015. – 521 с.

30. Чернявська О. В. Ринок праці : навч. посіб. / О. В. Чернявська. – Київ : Центр учбової літератури, 2013. – 522 с.

Додаткова

1. Агавердієва Х. Ф. Соціальний аудит у теоретичному полі соціальної відповідальності / Х. Ф. Агавердієва, О. В. Іванісов, О. С. Лебединська // Бізнес-Інформ. – 2018. – № 4. – С. 272–278.

2. Байков А. Телеробота як один з різновидів гнучкої зайнятості в Латвії [Електронний ресурс] / А. Байков. – Режим доступу : <http://www.baltic-course.com/rus/opinion/?doc=48651>.

3. Бреєва Є. М. Новітні форми зайнятості в умовах сучасного ринку праці України [Електронний ресурс] / Є. М. Бреєва // Економічні інновації. – 2017. – Вип. 64. – С. 37-40.

4. Вапнярчук Н. М. Дистанційна зайнятість: проблеми правового регулювання [Електронний ресурс] / Н. М. Вапнярчук // Право та інновації. – 2016. – № 1. – С. 101-106.

5. Гончарова С. Ю. Соціальна політика : навч. посіб. / С. Ю. Гончарова, І. П. Отенко. – Харків : Вид-во ХДЕУ, 2013. – 200 с.

6. Гузар У. Є. Нестандартні форми зайнятості в умовах розвитку постіндустріального суспільства [Електронний ресурс] / У. Є. Гузар, М. В. Луцик // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. – 2013. – Вип. 1. – С. 467-476.

7. Європейська соціальна політика і моделі соціального партнерства : навч.-метод. посіб. / Н. Г. Діденко, І. Я. Тодоров, О. Р. Чугріна, О. К. Міхеєва; за заг. ред. Н. Г. Діденко. – Донецьк : ДонДУУ, 2011. – 219 с.

8. Завіновська Г. Т. Економіка праці / Г. Т. Завіновська // навч. посібн. – Київ : КНЕУ, 2003. – 300 с.

9. Капінос Г. І. Системи нормування в управлінні виробничою діяльністю : [навч. посіб.] / Г. І. Капінос, І. В. Бабій. – Хмельницький : ХДУ, 2004. – 163 с.

10. Лібанова Е. М. Ринок праці : навч. посіб. / Е. М. Лібанова. – Київ : Центр навчальної літератури, 2003. – 224 с.

11. Назарова Г. В. Аудит персоналу на підприємстві : монографія / Г. В. Назарова, О. С. Лебединська. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 164 с.

12. Назарова Г. В. Управління соціально-трудовою сферою підприємства : монографія / Г. В. Назарова, С. Ю. Гончарова, Н. В. Водницька. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 323 с.

13. Нормування праці : підручник / В. М. Абрамов, В. М. Данюк, А. М. Гриненко, А. М. Котом та ін. / за ред. В. М. Данюка і В. М. Абрамова. – Київ, ВПОЛ, 1995. – 208 с.

14. Облік, аналіз і аудит персоналу : навч. посіб. / Г. В. Назарова, С. В. Мішина, В. І. Отенко [та ін.]; за ред. Г. В. Назарової. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2011. – 260 с.

15. Організація праці : навч. посіб. / [В. М. Данюк, А. С. Тельнов, С. Л. Решміділова та ін.]; за заг. ред. В. М. Данюка. – Київ : КНЕУ, 2009. – 332 с.

16. Осовська Г. В. Управління трудовими ресурсами : навч. посіб. / Г. В. Осовська, О. В. Крушельницька. – Київ : Кондор, 2003. – 224 с.

17. Пасека А. Продуктивність праці на сучасному етапі : методика вимірювання та комплексна оцінка / А. Пасека // Україна: аспекти праці. – 2009. – № 5. – С. 45–50.

18. Рудакова С. Г. Впровадження гнучких форм зайнятості на підприємствах України [Електронний ресурс] / С. Г. Рудакова, Н. С. Данилевич, Л. В. Щетініна // Ефективна економіка : Дніпр. держ. агр.- екон. ун-т. – Дніпропетровськ, 2013. – № 12. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2593>

19. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку : монографія / А. М. Колот, О. А. Грішнова та ін.; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Колота. – Київ : КНЕУ, 2011. – 501 с.
20. Соціальна економіка : навч. посіб. / Г. В. Назарова, С. Ю. Гончарова, Ю. В. Сотнікова, Н. В. Аграмакова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 275 с.
21. Тертичний О. О. Фріланс як сучасний вид трудових відносин [Електронний ресурс] / О. О. Тертичний // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2016. – № 55. – С. 172–177. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2016_55_29.
22. Управління трудовим потенціалом / В. С. Васильченко, А. М. Гриненко, О. А. Грішнова, Л. П. Керб : навчальний посіб. – Київ : КНЕУ, 2005. – 403 с.
23. Управління трудовим потенціалом / В.С. Пономаренко та ін. // Наукове видання. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2006. – 348 с.
24. Цимбалюк С. О. Індикатори оцінювання політики оплати праці у контексті реалізації принципів гідної праці / С. О. Цимбалюк // Економіка та держава. – 2018. – № 4. – С. 12–16.
25. Цимбалюк С. О. Компенсаційна модель винагороди за працю: теоретико-методологічні та прикладні аспекти : монографія / С. О. Цимбалюк. – Київ : КНЕУ, 2014. – 359 с.
26. Шубалий О. М. Підвищення конкурентоспроможності працівників на основі активізації соціального діалогу на регіональному та національному рівнях : монографія / О. М. Шубалий, І. В. Шубала, О. В. Назарук. – Луцьк : Луц. НТУ, 2017. – 219 с.
27. Юшко А. М. Запозичена праця: проблеми правового регулювання [Електронний ресурс] / А. М. Юшко // Право та інновації. – 2016. – № 1. – С. 44–52. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/apir_2016_1_8.

КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ

1. Електронний ресурс: Господарський кодекс України, 436-IV/<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Електронний ресурс: Цивільний кодекс України, 435-IV/<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення правового регулювання дистанційної, надомної роботи та роботи із застосуванням гнучкого режиму робочого часу» (ВВР, 2021, № 20, ст. 178). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1213-20#Text>
4. Національна тристороння соціально-економічна рада. Доступно: <http://www.ntser.gov.ua/>
5. Генеральна угода на 2019-2021 роки. Офіційний веб-портал Федерації професійних спілок України. Доступно: <https://fpsu.org.ua/generalna-ugoda-galuzevi-ugodi-teritorialni-ugodi/generalnij-dogovir/15940-generalna-ugoda-na-2019-2021-roki.html>
6. Федерація професійних спілок України. Офіційний веб-портал. Електронний ресурс: <https://www.fpsu.org.ua/>
7. Умови праці. Міністерство економіки України. Доступно: <https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=87869669-cb6d-49b7-ad24-6436c7192b8e&tag=UmoviPratsi>
8. Сфера зайнятості. Міністерство економіки України. Доступно: <https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=3c9b5393-e090-4754-b7bf-ab21fe3f5753&tag=SferaZainiatosti>
9. Соціальний діалог. Міністерство економіки України. Доступно: <https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=85e2c142-d66c-446a-b9ed-43e5909a0e44&tag=SotsialniiDialog>

10. Трудова міграція. Міністерство економіки України. Доступно: <https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=9180e1cb-5d90-48b3-9ed6-9dbd5d77cf4f&tag=TrudovaMigratsiia>

11. Державна служба зайнятості. Офіційний сайт. Електронний ресурс: <https://www.dcz.gov.ua/>

12. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» № 1533 – III редакція від 31.08.2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14/>

13. Закон України «Про зайнятість населення» № 5067-VI від 05.07.2012 р., зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5067-17.](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5067-17)

14. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо встановлення гнучкого режиму робочого часу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0359203-06>

15. Закон України «Про колективні договори та угоди» № 3356-XII від 01.07.1993 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>

16. Закон України «Про організації роботодавців» № 5026-VI від 22.07.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5026-17.](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5026-17)

17. Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» № 137/98-ВР від 03.03.1998 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу : [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-%D0%B2%D1%80.](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-%D0%B2%D1%80)

18. Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» № 1045-XIV від 15.09.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14/ed20090611>

19. Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» (Із змінами, внесеними згідно із Законом № 2352-IX від 01.07.2022 р.) № 2136-IX в редакції 19.07.2022 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>

Додаткова інформація

Детальнішу інформацію щодо методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи та повного списку літератури наведено у Робочій програмі навчальної дисципліни.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів ДУІТ:

[Кодекс академічної доброчесності Державного університету інфраструктури та технологій](#)

[Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Державному університеті та технологій](#)

[Положення про Комісію з академічної доброчесності у ДУІТ та Комісію з етики та управління конфліктами у сфері академічної доброчесності у ДУІТ](#)

Порушення [Кодексу академічної доброчесності ДУІТ](#) є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним.

Списування під час контрольних заходів заборонені.

Усі письмові роботи, виконані в електронному вигляді (реферати), перевіряються на наявність плагіату згідно з [Положенням про порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних наукових та інших робіт на наявність ознак академічного плагіату у ДУІТ](#).

У випадках виявлення порушення – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності ДУІТ](#).

Щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік тощо) навчання може відбуватися в он-лайн (або змішаній) формі за погодженням із деканом факультету.

Неформальна освіта

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «[Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ](#)».

Розробник:
Доктор філософії, доцент,
доцент кафедри ЕМБА

Анастасія УСТІЛОВСЬКА